

Els estudis de prospectiva. L'Horitzó 2010 (H2030) de les Illes Balears

La mediterrània, un mar compartit. Problemàtiques comunes.
III Jornades sobre l'Euroregió. Consells econòmics i socials de l'Euroregió
Pirineus-Mediterrània.
Palma de Mallorca, 6 de juny de 2019

Els estudis de prospectiva i la planificació estratègica

- Els estudis de prospectiva i la planificació estratègica són dos elements indestriables.
- Un model de prospectiva sense una planificació estratègica no duu a intervenir en l'entorn i una planificació sense una reflexió prospectiva pot dur a actuacions indesitjades.
- La planificació estratègica consisteix en concebre un futur desitjable (model de prospectiva) i definir els mitjans reals per a assolir-ho (planificació estratègica).
- Els plans estratègics són processos que per mitjà de la participació i el consens permeten formular models territorials prospectius cap els quals avançar.
- La planificació estratègica ha d'anar més enllà d'utilitzar els models de prospectiva per desplegar un plà d'actuació.

Tres generacions d'estudis de prospectiva i de planificació estratègica*

- La primera generació de plans i estudis de prospectiva (anys 80's) posava l'accent en la transformació física de les ciutats/regions i en la prospectiva essencialment macroeconòmica.
- La segona generació posa l'accent, un cop fetes o en camí de fer-se les infraestructures físiques, en el seu paper com impulsor de xarxes de col·laboració entre actors interectuant amb l'entorn.
- La tercera generació són els plans que s'expressen en una organització flexible dels actors per donar resposta de manera col·laborativa a missions comunes.

*O. Estela, Papers, 61

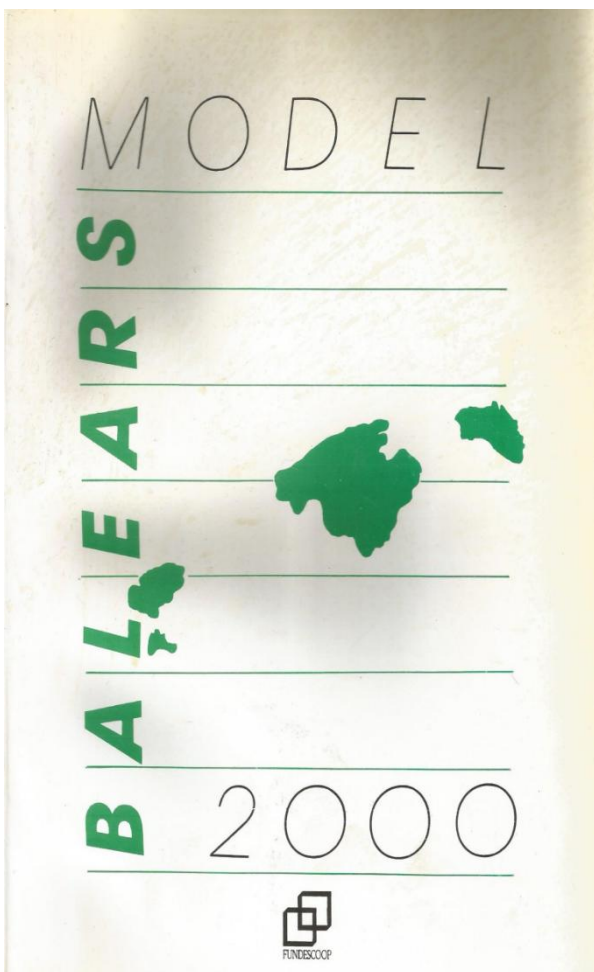
Quins són els elements principals de la tercera generació de plans? ^{1/2}

- L'existència d'agendes internacionals que els condicionen. Agenda 2030 de les NNUU, la política de canvi climàtic de la UE, els ODS,...
- La creixent globalització condiona la capacitat d'actuació dels governs locals/regionals. Només amb una major dotació d'instruments per a l'actuació dels governs locals/regionals es podran atendre les necessitats socials.

Quins són els elements principals de la tercera generació de plans? ^{2/2}

- Esdevé fonamental en la nova manera de planificar la manera com s'expressen els conflictes degut als nous canals de comunicació masiva.
- Caldrà saber integrar la capacitat d'actuació de molts amb agendes d'actuació pròpies.

Dos generacions d'estudis de prospectiva a Balears

ESTUDI SOBRE LA PROSPECTIVA ECONÒMICA, SOCIAL I MEDIAMBIENTAL DE LES SOCIETATS
DE LES ILLES BALEARS A L'HORIZÓ 2030 (H2030)

Els models de prospectiva han d'incorporar:

- Una **visió compartida de futur**, a partir d'escenaris prospectius i normatius.
- Un **caràcter territorial i selectiu de les propostes**, perquè siguin veritablement estratègiques.
- Formalització de **consensos entre tots els actors implicats**, a partir de processos amb coneixement de causa, basats en estudis tècnics rigorosos.
- Un **lideratge de les institucions públiques**.

Fases

Model de prospectiva

- Organització
- Objectius del dictamen: línies estratègiques
- Estudi H2030. Procés d'elaboració
- Principals conclusions

Planificació estratègica

- Pla d'Acció
- Avaluació i seguiment

Comunicació

L'Horitzó 2030 de les Illes Balears. H2030

1. **Organització**
2. Objectius del dictamen: línies estratègiques
3. Estudi H2030. Procés d'elaboració
4. Principals conclusions

Les fases del model de prospectiva. L'organització

L'acord entre:

Vicepresidència

Conselleria d'Innovació, Investigació i Turisme i

Conselleria de Treball, Comerç i Indústria,

d'encarregar al CES, en nom del Govern un estudi sobre la prospectiva econòmica, social i mediambiental de les Illes Balears amb l'Horitzó 2030 (H2030) i l'elaboració d'un dictamen del CES sobre l'H2030.

El CES és una organització el ple de la qual inclou 12 representants de les organitzacions empresarials, 12 de les sindicals, 7 representants dels sectors agrari, pesquer, economia social, consumidors i usuaris, la Universitat de les Illes Balears i les entitats locals i altres 5 en qualitat d'experts.

Procés inicial del treball

Recopilació dels plans del govern balear

- Conselleria d'Innovació, Investigació i Turisme (3 planes)
- Conselleria de Presidència (2 planes)
- Conselleria d'Hisenda i Administració Pública (2 planes)
- Conselleria d'Educació i Universitat (2 planes)
- Conselleria de Serveis Socials i Cooperació (5 planes)
- Conselleria de Salut (2 planes)
- Conselleria de Cultura, Participació i Esport (2 planes)
- Conselleria de Treball, Indústria i Comerç (6 planes)
- Conselleria de Territori, Energia i Mobilitat (2 planes)
- Agenda 2030 per al Desenvolupament Sostenible

Direcció:

Carles Manera
Josep Valero
Ferran Navinés

Coordinación científica:

Martí Parellada, catedràtic d'universitat UB
Elisabeth Valle, professora contractada doctor UIB

73 CIENTÍFICOS DE
GRUPOS COMPETITIVOS

10 CATEDRÁTICOS

- 11 Biologia (Ecologia, Ingenieria Forestal, Producció vegetal, Zoologia)
- 2 Dret Públic
- 1 Dret Privat
- 9 Economia Aplicada
- 1 Filosofia i Treball social
- 17 Física (Enginyeria Mecànica, Enginyeria de la construcció)
- 8 Geografii
- 11 IMEDEA (CSIC-UIB) (Oceanografia i canvi global. Ecologia Marina)
- 2 IFISC
- 5 Matemàtiques i Informàtica
- 4 Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació
- 2 Química

Procés d'elaboració

Consell Assessor de l'Estudi CES H2030:

- Dr. Enric Banda (CSIC)
- Dr. Josep Maria Bricall (Universitat de Barcelona)
- Dr. Anton Costas (Universitat de Barcelona)
- Dra. Capitolina Díaz (Universitat de València)
- Dr. Andreu Mas-Colell (Universitat Pompeu Fabra)
- Dr. Emilio Ontiveros (Universidad Autónoma de Madrid)
- Dra. Marina Subirats (Universitat Autònoma de Barcelona)
- Dr. Enric Tortosa (CSIC)

L'Horitzó 2030 de les Illes Balears.

H2030

1. Organització
2. **Objectius del dictamen: línies estratègiques**
3. Estudi H2030. Procés d'elaboració
4. Principals conclusions

Objectiu del Dictamen H2030

El creixement econòmic de les Illes Balears ha estat protagonitzat en aquestes darreres dècades per l'activitat turística i aquest fet li ha permès assolir un creixement rellevant del PIB, tanmateix aquest creixement ha anat acompanyat d'elevats costos ambientals, que es manifesten en mes intensitat a la temporada d'estiu, un augment de la desigualtat i un empitjorament dels indicadors laborals i socials. Limitar aquests efectes no desitjats del creixement econòmic balear i avançar cap un creixement mes sostenible, competitiu i inclusiu, hauria de ser l'objectiu del Dictamen H3030.

L'objectiu del Dictamen H3030

Es tracta de fer de les Illes Balears una regió referent per la seva **qualitat turística**, per la seva **capacitat d'atreure talent i impulsar l'emergència de noves activitats** competitives a nivell internacional i excel·lint en la **sostenibilitat ambiental, en la inclusió social, en la qualitat del treball i en l'equilibri territorial.**

Línies estratègiques del Dictamen

1. Fer de l'activitat turística a les Illes Balears, un model de competitivitat i sostenibilitat de referència internacional.
1. Fer de les Illes Balears, una regió atractiva per a l'atracció de talent i per al desplegament de noves activitats econòmiques basades en el coneixement i que siguin competitives a nivell internacional.
1. Fer de les Illes Balears, un model de cohesió social, de qualitat del treball, d'equilibri territorial i de sostenibilitat ambiental.

L'Horitzó 2030 de les Illes Balears. H2030

1. Organització
2. Objectius del dictamen: línies estratègiques
3. **Estudi H2030. Procés d'elaboració**
4. Principals conclusions

Procés d'elaboració

- L'elaboració d'aquests informes tècnics específics, han permès redactar uns guions de treball que han estat discutits per part de la societat representada en els fòrums per a poder recollir propostes o suggeriments.
- Els fòrums de treball que s'han dut a terme han estat: els Consells Insulars de Mallorca, Menorca, Eivissa i consultat el de Formentera. Posteriorment es traslladaran les propostes a les 3 Comissions de Treball (CT) del CES (Economia, Treball i Social) que agrupen 18 consellers, 6 per cada CT.

Procés d'elaboració

- Les Comissions de Treball (CT) del CES s'iniciaran una vegada s'hagin acabat les reunions amb els 4 Consells Insulars i s'hagin recollit els seus suggeriments. Les CT del CES hauran de valorar i prioritzar la importància i rellevància de les propostes que es puguin fer a partir dels informes tècnics i dels fòrums amb els 4 Consells Insulars.
- Una vegada consensuades aquestes propostes s'elevaran al Plenari del CES en forma de Dictamen per a la seva aprovació final.
- Aquest Dictamen haurà d'incloure la VISIÓ i les propostes concretes ordenades per eixos estratègics.

L'Horitzó 2030 de les Illes Balears. H2030

1. Organització
2. Objectius del dictamen: línies estratègiques
3. Estudi H2030. Procés d'elaboració
4. **Algunes conclusions de l'Estudi H2030 i les tasques pendents**

CES-UIB

Consell Econòmic i Social de les Illes Balears
Universitat de les Illes Balears

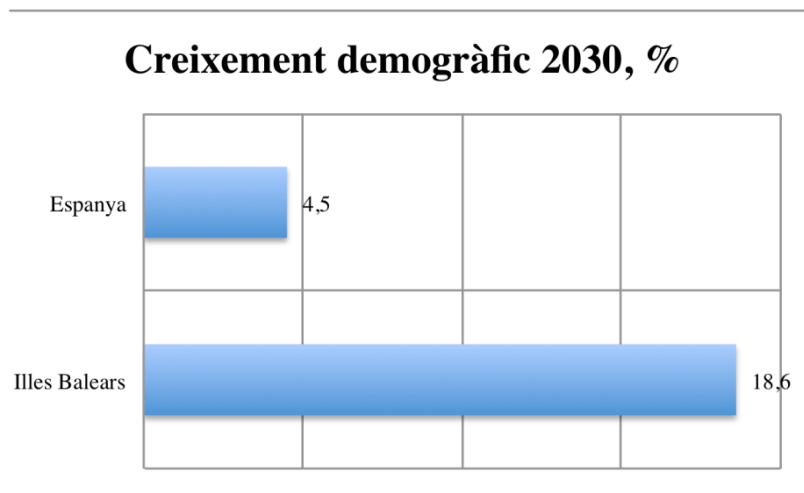
ESTUDI SOBRE LA PROSPECTIVA ECONÒMICA, SOCIAL I MEDIAMBIENTAL DE LES SOCIETATS
DE LES ILLES BALEARS A L'HORITZÓ 2030 (H2030)

UN IMPORTANT CREIXEMENT DEMOGRÀFIC

➤ BALEARS 2030: +18,6%

➤ LA REGIÓ DE MAJOR CREIXEMENT

- ❑ Balears continuarà essent la CA amb el creixement demogràfic més important: amb un 18,6% serà la CA que creixerà més, seguida per Canàries amb un 14,8% i Madrid amb un 10,9%.
- ❑ Per variació absoluta, amb 217.000 residents més, serà la 6è CA que creixerà més.

POBLACIÓ	2017	2030
Illes Balears	1.167.000	1.384.000
Espanya	44.659.000	48.743.000

ENVELLIMENT DE LA POBLACIÓ

- ❑ La població de 70 o més anys s'incrementarà en 58.000 persones més amb un creixement del 46,4%, quasi bé el doble en què ho farà a Espanya.
- ❑ Una esperança de vida que passarà dels 82,9 als 84,8 anys, la qual cosa suposarà multiplicar per 2 la població depenent.
- ❑ Aquesta població depenent passarà de 20.103 persones el 2018 a 40.209 el 2030.
- ❑ Aquest progressiu augment de l'envelliment

...I SOBRE LES INFRAESTRUCTURES

- ❑ S'ha partit de l'anàlisi de com evolucionarà la càrrega demogràfica diària a partir de l'Indicador de Pressió Humana (IPH), el qual per l'any 2017 presenta un índex d'estrès (diferència entre el IPH mínim i màxim de l'any) de l'1,86, mentre el 2030 es situarà en el 2. A Menorca serà del 2,6 i a Eivissa-Formentera del 3.
- ❑ És a dir: **la població diària a Balears de la punta d'estiu doblarà a la població diària a la punta mínima de l'hivern.**
- ❑ Segons els plans aprovats a l'H2030, el seu grau de compliment i la dinàmica del IPH, **no es preveuen problemes de saturació en cap de les infraestructures de les Illes Balears per l'H2030 a curt termini**, on en el cas de la mobilitat terrestre s'indica la **transferència d'un 25% del flux de transport privat cap a altres models de transport més sostenible**, i on es suposa que en el desplegament de tota aquesta programació de noves inversions no hi haurà restriccions pressupostàries derivades de cap crisi fiscal de l'Estat i de les Hisendes Públiques regionals.

ELS IMPACTES SOBRE EL MERCAT DE TREBALL

Suposant un creixement del PIB a l'entorn del 2% anual acumulatiu del 2018 al 2030 (escenari base)

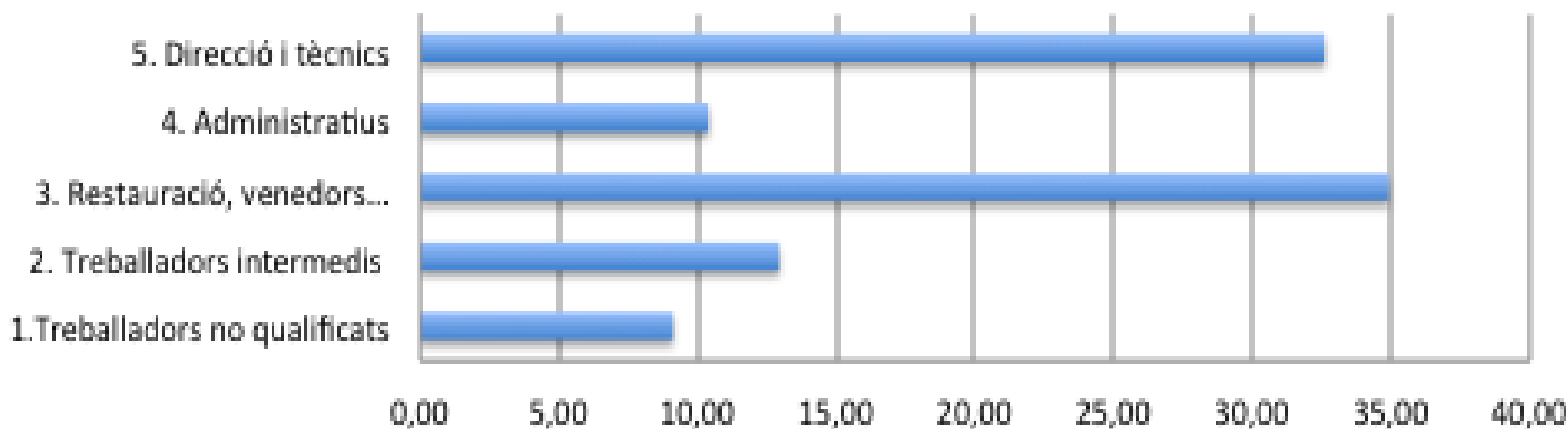
Ocupats (en milers)	2017	2030	Variació %
Primari	4,5	4,6	2,6
Indústria i Energia	41,1	50,8	23,6
Construcció	51,7	52,8	2,1
Comerç, Hosteleria, Transport	215,4	265,9	23,4
AAPP, Educació i Sanitat	93,7	120,1	28,2
Resta serveis	131,2	165,6	26,2
Total ocupats	537,6	659,8	22,7
Actius	613,9	697,4	
Taxa d'atur	12,40%	5,40%	

FRE A LA DESINDUSTRIALITZACIÓ, AVANÇ PARAL·LEL DE LA TERCIARITZACIÓ

- ❑ Situació de pràcticament **plena ocupació** amb una **taxa d'atur de només el 5,4%** i una **generació de 122.200 noves ocupacions**.
- ❑ Es preveu **l'aturada del procés de desindustrialització**, ja que els ocupats a la indústria i energia creixeran més que en el conjunt de l'economia i passaran de representar el 7,6% del total dels ocupats el 2017 al **7,7% el 2030**.
- ❑ Es preveu la **continuació del procés de terciarització**, sanitat, resta de serveis i comerç, hoteleria i transports. El total dels ocupats en aquestes activitats terciàries passaran de representar el 81,9% el 2017 al **83,6% el 2030**.
- ❑ En canvi presenten un creixement marginal en els nivells d'ocupació, molt per sota al creixement regional, el **sector primari i el de la construcció, que perden 0,1 punts i 1,6 punts respectivament** en la seva representació sobre el pes ocupacional regional, i passaran a representar el 2030 només un 0,7% del total dels ocupats el sector primari i un 8% el sector de la construcció.

PERCENTATGE DE LES NOVES OCUPACIONS

% sobre el total de les noves ocupacions el 2030

	1. Treballadors no qualificats	2. Treballadors intermedis	3. Restauració, venedors...	4. Administratius	5. Direcció i tècnics
■ Serie1	9,11	12,94	34,93	10,40	32,62

CREIXEMENT ACTIVITATS INTERMÈDIES I TERCIÀRIES

- ❑ Les qualificacions intermèdies (grups 2, 3 i 4) suposaran el 59% del total de les noves ocupacions (d'ací la importància del capítol 7 dedicat a la formació professional).
- ❑ Ara bé, la revolució digital afectarà a la disminució dels grups 2, 3 i 4; amb augment dels grups 1 i 5. Els treballadors despenjats d'aquests grups sols trobaran feina al grup 1, tendint a la baixada de salaris, al contrari que el grup 5. Pot haver riscos d'increment de la desigualtat social.

Tasques pendents

1. Presentació del Llibre i de les mesures als Fòrums Insulars, i recollida de les seves propostes (abril-maig 2019). (Fet)
2. Presentació, debat i aprovació, si escau, de les mesures totals als grups de treball del CES (juny-juliol 2019)
3. Aprovació final al Plenari corresponent del CES, amb la formalització del Dictamen (setembre 2019)
 - a) El Dictamen del CES H2030 no és el Pla estratègic regional 2030 del Govern de les Illes Balears, que es qui ha d'assumir el seu desplegament.
 - b) El Dictamen simplement persegueix que la societat civil organitzada representada pel plenari del CES pugui consensuar un text, el Dictamen, que serveixi per a orientar al Govern de les Illes Balears per a poder definir quina és la visió estratègica de Balears per a aquest H2030, quins són els eixos estratègics per a dur a terme aquesta visió, i quines són algunes de les mesures necessàries que es necessitessin implementar a partir de la definició d'uns plans d'acció que haurà de prioritzar i pressupostar el futur Govern de les Illes Balears.
4. Remissió del Dictamen al Govern (octubre 2019).

Els estudis de prospectiva. L'Horitzó 2010 (H2030) de les Illes Balears

La mediterrània, un mar compartit. Problemàtiques comunes.
III Jornades sobre l'Euroregió. Consells econòmics i socials de l'Euroregió
Pirineus-Mediterrània.
Palma de Mallorca, 6 de juny de 2019